

RECENSION

Originaltitel Moartea domnului Lazarescu
Svensk titel Herr Lazarescus död
Regi Cristi Puiu
Producent Alexandru Munteanu
Manus Cristi Puiu
Foto Oleg Mutu
Roller Ion Fiscuteanu, Luminita Gheorghiu, Gabriel Spahiu, Doru Ana, Serban Pavlu, Florian Zamfirescu m fl
Rumänien 2005
Längd i tid 2 tim 34 min
Censur barn tillåten
Distributör novemberfilm

Ion Fiscuteanu som Herr Lazarescu

Herr Lazarescus död

Herr Lazarescu är sextiotre år, tidigare ingenjör, en bildad man som nu är ensam och fysiskt skröplig, men med intellektet i behåll. Han bor i en liten lägenhet tillsammans med sina tre katter i en förort till Bukarest. Frun dog för tre år sedan, hans dotter Bianca har emigrerat till Kanada. Hans kontakt, via telefon, med en äldre syster är av det gnatigare slaget. Grannarna skvallrar om Herr Lazarescu; han dricker, han är ovårdad, han kverulerar.

När vi kommer in i herr Lazarescus liv har han mått dåligt några dagar; huvudvärk, magont, kräkningar. Han har dämpat smärtan med alkohol, men ringer nu efter ambulans och tar kontakt med sina närmaste grannar Miki och Sandu. Motvilligt hjälper de honom, vi förstår att han knappast är omtyckt. Till slut kommer ambulansen och sjuksköterskan Mioara träder in i den ostädade lägenheten för en första bedömning av den sjuke.

Upptakten på Cristi Puius nutidsdrama är ur dramaturgisk synvinkel knappast upphetsande. Med långsam kameraföring och ett personligt tilltal, etablerar Puiu kontakten med åskådaren. Allt är nämligen så autentiskt återgivet, dialogen så naturlig, människorna som hämtade från det verkliga livet, att vi tror oss bevittna en dokumentär från livet i Bukarest idag. Vi kan inte tänka oss att överge den ensamme mannen när han i mörkret transporterats iväg till sjukhuset. Vi vill följa med och se vad som sker.

Herr Lazarescu kommer under natten att transporteras runt från sjukhus till sjukhus, med en allt mer resignerad sjuksköterska i släptåg. Olika diagnoser ställs, rykten och tolkningar av patientens status blir till sanningar. Samtidigt försämras situationen för den som alla borde bry sig om, men tro det eller ej, patienten är mest till besvär, föga intressant och viktig inom den sjukvård som Bukarest har att erbjuda.

Filmen blir därmed, åtminstone med svenska ögon sett, en skarp vidräkning av det rumänska samhället och den avsaknad av empati, förståelse och uppgift som sjukvården förväntas ha.

Istället framträder sjukvårdens representanter som egoistiska, oförskämda och raljanta. Attityden är rak och hård, regelverket hierarkiskt; ingen sjuksköterska ska yttra sig inför en läkare, än mindre komma med en diagnos. Bemötandet av herr Lazarescu är häpnadsväckande. Han får skäll för att han är sjuk, för att han

kommer och stör, att han inte åkt till ett annat sjukhus, att han doftar sprit. Mest egendomligt är ändå att alla i princip finner sig i den nedlåtande jargongen. Ingen vill ta hand om en sjuk människa, en människa som rimligen har rätt till adekvat och respektfull vård. Han blir istället bara till besvär.

Om detta är en rättvisande bild av rumänsk sjukvård är svårt att veta, vi kan se att det är annorlunda än hos oss. Men det måste sägas att en del av de mänskliga brister filmen redovisar känns bekanta. Tänk bara på när du är akut sjuk och behöver en tid hos husläkaren. Hur ofta måste du inte verbalt boxas i telefonen med en undersköterska eller sjuksköterska som vill övertyga dig om att du inte behöver träffa en läkare?

Herr Lazarescu finner sig omgärdad av personal vilka tar sitt arbete med en klackspark, men som själva vill stå i centrum. Det är ingen ände på den nonchalans som möter den gamle mannen, som fastän han är nere för räkning kämpar på så gott han kan.

En bussolycka har visserligen inträffat samtidigt som vår huvudperson kommer till sjukhuset, men det försvarar inte personalens beteende.

Till slut när diagnosen ställs är han knappt kontaktbar. Historien får en tragikomisk slutkläm, en bisarr kommentar till att är du gammal, sjuk och ensam då behöver du någon som kan tala för dig. Annars är du utlämnad till godtycke. Fru Mioara blir ofrivilligt hans röst, men det räcker inte. Dock får vi känslan av att hennes sympati för herr Lazarescu ständigt ökar i den alltmer besynnerliga sjukvårdsskarsell hon tvingas bevittna.

Herr Lazarescus död vann Prix Un Certain Regard i Cannes 2005. Som jag ser det; en välförtjänt utmärkelse. Filmen är full av liv, sitt innehåll och längd till trots. Realismen är skarp och påträngande och släpper inte taget om oss. Helt enkelt en storartad odysse i mänskligt utanförskap och förnedring, allmängiltig i ett alltmer individualistiskt samhälle där solidaritet och medmännisklighet inte längre får något utrymme. Puiu tycks mena att detta är priset människorna nu får betala i Rumänien efter diktaturens fall 1989.

Mats Sladö

FILMRUTAN